

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра українознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філософського
факультету

Іван КАРПЕНКО

“30” червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузь знань В Культура, мистецтво, гуманітарні науки
спеціальність В 12 Культурологія та музеєзнавство; В 10 Філософія
освітня програма «Культурологія», «Візуальна культура та проєктна діяльність»,
«Філософія»
вид дисципліни обов'язкова
факультет філософський

2025/2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філософського факультету
“30” червня 2025 року, протокол № 5

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Марина КУРУШИНА, канд. філол. наук, доцент, доцент
кафедри українознавства філософського факультету.

Програму схвалено на засіданні кафедри українознавства

Протокол № 12 від «27» червня 2025 року

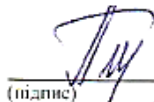
В.о. завідувача кафедри українознавства

Наталя АКСЬОНОВА

Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм

Гарант освітньо-професійної програми «Візуальна культура та проєктна
діяльність»

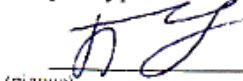

(підпис)

Дмитрій ПЕТРЕНКО

(прізвище та ініціали)

Гарант освітньо-професійної програми «Культурологія»

(підпис)

Ігор БІЛЕЦЬКИЙ

(прізвище та ініціали)

Гарант освітньої-професійної програми «Філософія»

Наталя ПОПОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол № 10 від 25 червня 2025 року

Голова науково-методичної комісії філософського факультету

Сергій ГОЛІКОВ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програм «Культурологія», «Візуальна культура та проєктна діяльність», «Філософія» спеціальностей В 12 Культурологія та музеєзнавство; В 10 Філософія, перший бакалаврський рівень

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни є формування усвідомлення значимості державної мови у професійному спілкуванні й необхідного рівня комунікативної спроможності майбутніх фахівців.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни. Основними завданнями вивчення дисципліни є реалізація евристичних здібностей як визначального чинника у формування професійної майстерності й конкурентоспроможності сучасного фахівця, подання ключових положень ділового усного й писемного етикету спілкування; навчання правильного складання рукописних й інших видів документів; вироблення навичок оперування фаховою термінологією, редагування й перекладу офіційно-ділових і наукових текстів; виховування культури усного й писемного мовлення; забезпечення досконалого володіння українською літературною мовою під час професійної комунікації; сформування навичок самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні; розвиток творчого мислення студентів.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є формування наступних загальних компетентностей:

ОПП «Культурологія»

ЗК 5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності)

ЗК 7. Здатність працювати автономно.

ЗК 9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ОПП «Візуальна культура та проєктна діяльність»

ЗК 5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності)

ЗК 7. Здатність працювати автономно.

ЗК 9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ОПП «Філософія»:

ЗК2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК9. Здатність до міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є формування наступних фахових компетентностей:

ОПП «Культурологія»

ФК 1. Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.

ФК 5. Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства

ФК 8. Здатність створювати аналітичні звіти, розробляти рекомендації та генерувати проекти (культурно-мистецькі, художні та дозвіллієві) щодо об'єктів професійної діяльності, використовуючи актуальну нормативну основу.

ФК 13. Компетентності з письмового й усного представлення наукового матеріалу; презентації та захисту наукових робіт.

ОПП «Візуальна культура та проектна діяльність»

ФК 1. Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.

ФК 5. Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства

ФК 8. Здатність створювати аналітичні звіти, розробляти рекомендації та генерувати проекти (культурно-мистецькі, художні та дозвіллієві) щодо об'єктів професійної діяльності, використовуючи актуальну нормативну основу

ФК 14. Компетентності з письмового й усного представлення наукового матеріалу; презентації та захисту наукових робіт

Програмні результати навчання:

ОПП Культурологія

ПРН 1. Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.

ПРН 2. Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру.

ПРН 3. Створювати логічно і структурно організовані тексти з питань культурології, відповідно до спеціалізації.

ПРН 13. Презентувати знання про культуру відповідно до спеціалізації представників різних професійних груп та здобувачів освіти.

ПРН 15. Вільно спілкуватися з професійних питань усно та письмово державною та іноземними мовами з урахуванням мети спілкування та соціокультурних особливостей його контексту

ОПП «Візуальна культура та проектна діяльність»

ПРН 1 Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.

ПРН 2 Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру.

ПРН 3 Створювати логічно і структурно організовані тексти з питань культурології, відповідно до спеціалізації.

ПРН 13 Презентувати знання про культуру відповідно до спеціалізації представників різних професійних груп та здобувачів освіти.

ПРН 15 Вільно спілкуватися з професійних питань усно та письмово державною та іноземними мовами з урахуванням мети спілкування та соціокультурних особливостей його контексту.

ОПП «Філософія»

ПРН6. Мати обізнаність щодо основних напрямів, тенденцій, проблематики сучасної філософії.

ПРН12. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

ПРН15. Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності.

ПРН16. Вміти застосовувати загально-гуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності.

ПРН20. Бути спроможним до організації та проведення заходів культурно-вихованого спрямування, пропагування та популяризації досягнень сучасної філософської думки серед різних соціально-професійних верств населення.

ПРН21. Бути спроможним до критичної оцінки і прогнозування суспільно-політичних і культурних подій і явищ на підставі належного обсягу соціально-гуманітарних і професійнофілософських знань, надання консультативних послуг державним установам та громадським організаціям

1.3. Кількість кредитів 3.

1.4. Загальна кількість годин 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
16 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
-год.	-год.
Самостійна робота, у тому числі	
42 год.	год.

Індивідуальні завдання
- год.

1.6. Заплановані результати навчання. Знати походження української мови та її місце серед інших мов світу; знати лексичну, фонетичну, граматичну і стилістичну системи української мови як державної в такому обсязі, який дає можливість здійснювати реальне професійне спілкування; знати мовні норми сучасної української літературної мови; знати вимоги до структури, змісту, укладання і оформлення документів; знати особливості використання мовних засобів, правила листування з вітчизняними й закордонними діловими партнерами; знати основні елементи організації діловодства в установах; знати особливості використання мовних засобів, структуру, вимоги до змісту й оформлення наукових праць; знати фахову лексику й термінологію.

Уміти володіти мовою в різних видах мовленнєвої діяльності на рівні професійного усного й писемного спілкування; уміти правильно оцінювати ситуацію, добирати й використовувати певні мовні засоби згідно з метою комунікації; уміти сприймати, відтворювати, редагувати тексти офіційно-ділового та наукового стилів; уміти скорочувати і створювати наукові тексти професійного спрямування; уміти скласти план, конспект, тези, реферувати й анотувати літературу, робити необхідні нотатки тощо; уміти скласти різні типи документів, правильно добираючи мовні засоби, що репрезентують специфіку цих документів; уміти послуговуватися лексикографічними джерелами (словниками) й іншою довідковою літературою.

Студенти повинні **мати сформовані навички** використання найуживаніших орфограм і пунктограм наукового й офіційно-ділового стилю; створювати різні за призначенням наукові тексти, складати найуживаніші документи з адміністративно-канцелярського підстилю офіційно-ділового стилю і спеціалізованого діловодства сучасної української мови.

Правильно використовувати лексико-граматичні, синтаксичні, стилістичні, мовні засоби в залежності від ситуації й комунікативних потреб. Спілкуватися за правилами культури усного й писемного спілкування.

1.7.Пререквізити. Базовий курс «Українська мова».

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Українська мова як вища форма існування національної мови

Тема 1. Вступ. Суспільне значення норми.

Предмет і завдання курсу. Українське законодавство про мову. Норма в науці й побуті. Багатозначність слова «норма». Закон про мову (2019). Мовна норма. Ознаки мовної норми. Мовні норми: акцентуаційні (акцентні), графічні, орфоепічні, орфографічні, лексичні, морфологічні, синтаксичні, стилістичні, фонематичні, пунктуаційні.

Тема 2. Поняття про національну і літературну мову.

Українська мова серед інших слов'янських мов. Найістотніші ознаки української мови. Гіпотези про походження української мови. Загальнонародна і літературна мова. Функційні стилі літературної мови. Класифікації функційних стилів української мови у стилістиці. Критерії визначення функційних стилів. Функційні стилі мови у професійному спілкуванні. Пошук і обробка наукової інформації. Наукова періодика. Наукова і навчально-наукова література. Каталоги. Інтернет.

Стилістичний аспект фахової мови філософів / культурологів / валеологів. Дискурс і його визначення в сучасній лінгвістиці.

Тема 3. Антропоніми й топоніми в науковому й офіційно-діловому мовленні.

Ономастика й топоніміка у складі української лексики.

Тема 4. Вимоги до правопису слов'янських і неслов'янських імен і прізвищ.
Українські прізвища, імена, імена по батькові. Спільнослов'янські антропоніми. Передання на письмі слов'янських антропонімів і топонімів. Правопис чужомовних антропонімів і топонімів. Складні випадки написання і відмінювання українських прізвищ. Особливості узгодження топонімів з означувальним словом в офіційно-діловому мовленні.

Тема 5. Мова – суспільне явище.
Мова, суспільство, людина. Розвиток і стан сучасної української мови.

Тема 6. Функції мови.
Характеристика основних функцій мови. Розмаїття функцій мови. Причини звуження функцій мови.

Тема 7. Етикет ділового й повсякденного спілкування.
Етикет як поняття: етимологія назви. Історія й сутність етикету. Етикет ділового й повсякденного спілкування. Види мовленнєвого етикету. Мовний етикет української науки. Мережевий етикет. Церковний мовний етикет. Етикет усного ділового спілкування. Корпоративна етика. Етикет індивідуального й колективного спілкування. «Мова» тіла. Етикет листування.

Розділ 2. Стильові особливості ділового і професійного спілкування.

Культура публічного виступу

Тема 1. Термінологія – засіб формування національного світогляду.
Сучасні проблеми українського термінотворення. Національні й запозичені терміни. Унормування української термінології чужомовного походження.

Тема 2. Словники у професійному спілкуванні.
Довідкові матеріали у професійному спілкуванні. Типи словників. Словники на паперових носіях. Електронні словники. Словники on'line. Архіви – джерело довідкової інформації. Державні архіви. Наукові архіви. Архіви установ і відомств. Архівація.

Тема 3. Терміни в науковому й офіційно-діловому стилях української літературної мови.
Терміни і професіоналізми в українській науковій мові. Склад лексики сучасної української мови з погляду її вживання. Українська наукова термінологія. Історія становлення та сучасний стан. Термін як одиниця мови. Професіоналізми. Техніцизми. Канцеляризми. Номенклатура.
Основні напрями і проблеми термінознавства. Термінознавство і термінологія. Внесок Г. Кониського, І. Верхратського, О. Огоновського в розв'язання проблем українського термінознавства. Загальна характеристика особливостей розвитку філософської термінології.

Особливості наукового тексту: структура і зміст. Правила оформлення наукових праць. Різновиди наукових праць, їх призначення, структура, вимоги до змісту, особливості оформлення (план, тези, анотування і реферування наукової літератури, конспект, курсова і дипломна роботи).

Тема 4. Морфологічний аспект професійної мови.
Частини мови як основні морфологічні одиниці, принципи класифікації морфологічних одиниць. Складні випадки визначення роду й відмінювання іменників. Творення ступеню порівняння прикметників. Особливості вживання дієприкметникових форм на *-учий, -ючий*. Поняття «спеціальна мова», «професійна мова», «професійні спілкування».

Тема 5. Сучасні проблеми української наукової мови.
Наука і наукове знання – специфічні форми людської діяльності. Нормативне і ненормативне в науково-навчальному стилі української мови. Проблеми української наукової мови (УНМ). Збіднення лексики як результат калькування.

Тема 6. Запозичена термінологічна лексика.

Специфіка функціонування запозиченої термінологічної лексики в УНМ.

Види перекладу. Усний переклад. Письмовий переклад. Особливості редагування текстів ОДС. Використання систем машинного перекладу. Особливості писемного перекладу. Буквальний, адекватний, реферативний, анотаційний переклад. Переклад термінів і канцеляризмів. Особливості редагування наукових текстів. Розбіжності стандартів в оформленні наукових текстів й офіційних документів. наукових праць й офіційних документів.

Тема 7. Культура усного й писемного ділового спілкування.

Становлення, розвиток і лексико-стилістичні засоби офіційно-ділового стилю української мови. Ділові папери – засіб писемної комунікації як складник офіційно-ділового стилю. Документ і його функції. Укладання й оформлення документів. Документація з кадрово-контракткових питань. Довідково-інформаційні документи. Особисті офіційні документи. Розпорядчі документи. Реквізити ділових паперів: основні вимоги до складання й оформлення. Ділове листування. Класифікація листів. Реквізити листа. Мовні засоби оформлення ділового листа. Правила складання і оформлення ділового листа. Найголовніші елементи загального етикету листування з вітчизняними та закордонними партнерами (міжнародний стандарт). Основні елементи роботи з документами: управлінська діяльність і системи документації. Документообіг. Вхідні і вихідні документи. Порядок проходження внутрішніх і зовнішніх документів. Реєстрація документів. Номенклатура справ. Формування справ. Систематизація і класифікація документів.

Уживання іменних частин української мови в сучасному діловодстві. Використання в ділових паперах іменних частин мови, дієслова і його форм. Абревіатура. Правила скорочування слів і словосполук. Нормативні скорочення в функційних стилях сучасної української мови.

Усне спілкування – складова професійної діяльності. Підготовлені та непідготовлені монологи. Діалоги, полілоги. Види, типи і форми професійного спілкування. Індивідуальні (співбесіда з працедавцем, ділова бесіда з партнером, телефонна розмова) та колективні (наради, збори, дискусії) форми фахового спілкування. Жанри публічних виступів (заява, звіт, доповідь, лекція, промова, бесіда). Презентація – різновид публічного мовлення. Різновиди презентацій. Готування презентацій. Організаційні. Мовленнєві, комунікативні принципи організацій презентації. Культура слухача і мовця. Брифінг, інтерв'ю, репортаж розглядається на практичних заняттях за вибором студентів.

Індивідуальне й колективне спілкування. Готування до публічних виступів, презентацій. Основні закони спілкування. Мета, стратегія та методи індивідуального й колективного спілкування. Вербальні та невербальні компоненти спілкування. Гендерні аспекти спілкування. Мовні засоби аргументації та переконування.

Форми колективного професійного спілкування (збори, перемовини, наради, дискусії). Мета, тактика обговорення і прийняття рішень. Способи ведення дискусій (діалог, полілог). «Мозковий штурм» – колективна, евристична форма становлення і вирішення проблеми. Технології проведення «мозкового штурму».

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Денна форма		Заочна форма	
	Ус	Ьог	Ус	Ьог
		у тому числі		у тому числі

		л	п	ла б	інд	с/р		л	п	ла б	інд	с/р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Українська мова як вища форма існування національної мови												
Тема 1. Вступ. Суспільне значення норми.	7		2			3		1				6
Тема 2. Поняття про національну і літературну мову.	7	2	2			3		1				6
Тема 3. Антропоніми й топоніми в науковому й офіційно-діловому мовленні.	5	2				3						6
Тема 4. Вимоги до правопису слов'янських і неслов'янських антропонімів і топонімів.	7		4			3			1			6
Тема 5. Мова – суспільне явище.	7	2	2			3						1
Тема 6. Функції мови.	7		4			3						1
Тема 7. Етикет ділового й повсякденного спілкування.	7	2	2			3			1			2
Разом за розділом 1	45	8	16			21		2	2			28

**Розділ 2. Стельові особливості ділового і професійного спілкування.
Культура публічного виступу**

Тема 1. Термінологія – засіб формування національного світогляду.	5	2				3		1				6
--	---	---	--	--	--	---	--	---	--	--	--	---

Тема 2. Словники у професійному спілкуванні.	5		2			3		1				6
Тема 3. Терміни в науковому й офіційно- діловому стилях української літературної мови.	7	2	2			3			2			6
Тема 4. Морфологічний аспект професійної мови.	7		4			3			1			6
Тема 5. Сучасні проблеми української наукової мови.	7	2	2			3			1			6
Тема 6. Запозичена термінологічна лексика.	7	2	2			3			1			6
Тема 7. Культура усного й писемного спілкування	7		4			3			1			4
Разом за розділом 2	45	8	16			21	60	4	6			50
Усього годин	90	16	32			42	10	4	8			78

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розділ 1. Тема 1. Вступ. Суспільне значення норми.	2/0
2	Тема 3. Вимоги до правопису слов'янських і неслов'янських імен і прізвищ.	4/1
3	Тема 4. Мова – суспільне явище.	2/0
4	Тема 5. Поняття про національну і літературну мову.	2/0
5	Тема 6. Функції мови.	4/0
6	Тема 7. Етикет ділового й повсякденного спілкування.	2/1
7	Розділ 2. Тема 2. Словники у професійному спілкуванні.	2/0
8	Тема 3. Терміни в науковому й офіційно-діловому стилях української літературної мови.	2/2

9	Тема 4. Морфологічний аспект професійної мови.	4/1
10	Тема 5. Сучасні проблеми української наукової мови.	2/1
11	Тема 6. Запозичена термінологічна лексика.	2/1
12	Тема 7. Культура усного й писемного ділового спілкування.	4/1
	Разом	32/8

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Розділ 1. Тема 1. Вступ. Суспільне значення норми. Добирання прикладів порушення мовних норм з текстів ЗМІ.	3/6
2	Тема 2. Антропоніми й топоніми в науковому й офіційно-діловому мовленні. Робота з професійними й офіційно-діловими текстами (метод читання-спостереження).	3/6
3	Тема 3. Вимоги до правопису слов'янських і неслов'янських імен і прізвищ. Конспектування правил з чинного видання Правопису, добирання власних прикладів. Створення memory-cards.	3/6
4	Тема 4. Мова – суспільне явище. Створення тез відповідно до конспекту лекції, опрацювання додаткових джерел: Унікальні документи Національного архівного фонду: https://archives.gov.ua/?s&uniq=1&c=12&fbclid=IwAR0mhtXOTa16si1UgPQA8w38T0DSd4sLaMaxJNBfHxi8XMSdg8_A_01buis ; Ю. Шевельов. Чому общерусский язык, а не вітчоруська мова: https://docs.google.com/viewer?url=http://ukrcenter.com/!FilesRepository/Literature/Upload3//00ec2dac-a2be-4378-8ae5-0f45855b3630.pdf Роботи М. Мозера: https://homepage.univie.ac.at/michael.moser/Michael_Moser_Publications_October_2020.pdf	3/6
5	Тема 5. Поняття про загальнонародну і літературну мову. Опрацювання тлумачних словників з рекомендованого списку літератури (робота з маркованою лексикою).	3/6
6	Тема 6. Функції мови. Опрацювання теоретичного матеріалу, робота з конспектом.	3/2
7	Тема 7. Етикет ділового й повсякденного спілкування. Моделювання професійної ситуації спілкування із застосуванням етикетних формул (усно).	3/2
8	Розділ 2. Тема 1. Термінологія – засіб формування національного світогляду. Робота з науковими текстами.	3/6
9	Тема 2. Словники у професійному спілкуванні. Ознайомлення з різними видами словників.	3/6
10	Тема 3. Терміни в науковому й офіційно-діловому стилях української літературної мови. Створення мінісловника (40 од.) термінів відповідно до теми наукового зацікавлення. Робота з термінологічними словниками.	3/6

1 1	<i>Тема 4. Морфологічний аспект професійного мовлення.</i> Робота з електронним ресурсом «Мовно-інформаційний фонд НАН України» https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/	3/6
1 2	<i>Тема 5. Сучасні проблеми українського наукового мовлення.</i> Опрацювання словників, робота з професійними текстами.	3/6
1 3	<i>Тема 6. Запозичена термінологічна лексика.</i> Аналіз власного словника термінів з погляду походження термінологічних одиниць (усно).	3/6
1 4	<i>Тема 7. Культура писемного ділового спілкування.</i> Моделювання ситуації ділового спілкування, написання ділового листа.	3/4
	Разом	42/78

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

7. Методи навчання

Лекції, інтерактивні лекції, практичні заняття, ділова гра (імітація ситуацій професійного спілкування), самостійна робота.

8. Методи контролю

Поточне тематичне індивідуальне оцінювання, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, виконання вправ, самоконтроль, наукове повідомлення, аудиторна робота.

Підсумкове оцінювання (денна форма навчання) 3-й сем. – письмова екзаменаційна робота.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання, атестації (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання, атестації (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Здобувач освіти не допускається до складання заліку, якщо він не набрав впродовж семестру 10 балів.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання														Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1							Розділ 2											
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7					
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	8	—	—	60	40	100

T1, T2... – теми розділів

Здобувач освіти не допускається до складання підсумкового контролю, якщо він не набрав упродовж семестру 10 балів.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи

Редагування фахового тексту (до 200 слів). Максимальна кількість балів = 15.

Завдання оцінюється в **15** балів, якщо в зредагованому тексті не спотворено зміст, відсутні граматичні помилки, не допущені стилістичні неточності, правильно виконані лексико-семантичні заміни, дібрана відповідна термінологічна лексика.

Завдання оцінюється в **14** балів, в зредагованому тексті не спотворено зміст, відсутні граматичні помилки, допущені *незначні* стилістичні неточності, правильно виконані лексико-семантичні заміни, дібрана відповідна термінологічна лексика.

Завдання оцінюється в **13** балів, в зредагованому тексті не спотворено зміст, допущена *1* граматична помилка (або дві негрубі, або 1 груба й 1 негруба), у тексті є *незначні* стилістичні неточності, у цілому правильно виконані лексико-семантичні заміни, дібрана відповідна термінологічна лексика 12 балів, в зредагованому тексті не спотворено зміст, допущені 2 граматичні помилки (або 4 негрубі, або 1 груба й 2 негрубі), у тексті є *незначні* стилістичні неточності, у цілому правильно виконані лексико-семантичні заміни, дібрана відповідна термінологічна лексика.

Завдання оцінюється у **11** балів, якщо в зредагованому тексті не спотворено зміст, допущені 3 граматичні помилки, у тексті є *незначні* стилістичні неточності, у цілому правильно виконані лексико-семантичні заміни, дібрана відповідна термінологічна лексика.

Завдання оцінюється у **10** балів, якщо в зредагованому тексті не спотворено зміст, допущені 4 граматичні помилки, у тексті є *незначні* стилістичні неточності, загалом правильно виконані лексико-семантичні заміни, дібрана відповідна термінологічна лексика.

Завдання оцінюється у **9-8** балів, якщо в зредагованому тексті загалом не спотворено зміст, допущено 5 граматичних помилок, у тексті є стилістичні неточності, у цілому правильно виконані лексико-семантичні заміни, дібрана відповідна термінологічна лексика.

Завдання оцінюється у **7-6** бали, якщо в зредагованому тексті загалом не спотворено зміст, допущено 6 граматичних помилок, у тексті є *значні* стилістичні неточності, у цілому

виконані лексико-семантичні заміни, допущені незначні помилки в доборі відповідної термінологічної лексики.

Завдання оцінюється у **5-4** бали, якщо в зредагованому тексті загалом не спотворено зміст, допущено 7-8 граматичних помилок, у тексті є значні стилістичні неточності, не виконані всі необхідні лексико-семантичні заміни, допущені незначні помилки у доборі відповідної термінологічної лексики.

Завдання оцінюється у **3-2** бали, якщо в зредагованому тексті частково спотворено зміст, допущено 8-9 граматичних помилок, у тексті є значні стилістичні неточності, не виконані всі необхідні лексико-семантичні заміни, допущені незначні помилки у доборі відповідної термінологічної лексики.

Завдання оцінюється в **1** бал, якщо в зредагованому тексті частково або значно спотворено зміст, допущено 10 і більше граматичних помилок, у тексті перекладу є значні стилістичні неточності, не виконані всі необхідні лексико-семантичні заміни, допущені значні помилки (до 2) у доборі відповідної термінологічної лексики.

Завдання оцінюється у **0** балів, якщо в зредагованому тексті значно спотворено зміст, допущено 10 і більше граматичних помилок, у тексті перекладу є значні стилістичні неточності, не виконані всі необхідні лексико-семантичні заміни, допущені значні помилки (понад 2) у доборі відповідної термінологічної лексики.

2. Тестування (15 б.).

100 слів у форматі тесту – завдання з вибором правильної відповіді.

3. Відповідь на теоретичне питання (5 б.). Враховується повнота висвітлення питання, знання термінології та вміння нею оперувати, грамотність викладі та обґрунтованість думок, наявність прикладів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	Для чотирирівневої шкали оцінювання	
90–100	відмінно	
70–89	добре	
50–69	задовільно	
1–49	незадовільно	

10. Рекомендована література

Основна література

1. Васенко Л.А., Дубічинський В.В., Кримець О.М. Фахова українська мова: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2022.
2. Качак Т. Б. Академічна риторика. Підручник. Івано-Франківськ: Місто. НВ, 2023. 216 с.
3. Плотницька І. М. Ділова українська мова: навч. посібник. 3-тє вид. К.: Центр учбової літератури, 2022.

4. Шевчук С. Українська ділове мовлення: навч. посібник. Вид. 11-те, випр. і допов. К.: Алерта, 2025.
5. Шевчук С. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. К.: Алерта, 2023.

Допоміжна література

1. Антисуржик: Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити : Посіб. / за заг. ред. О. Сербенської. – Л., 1994.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : Підручник / Ф. С. Бацевич. – К. : ВЦ «Академія», 2004.
3. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність / С. К. Богдан. – К. : Рідна мова, 1998. – 475 с. – Бібліогр. : с. 467–474.
4. Ботвина Н. В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови / Н. В. Ботвина. – К., 1999.
5. Боярова Л. Г. Нормалізація й кодифікація української термінології (90-і рр. ХХ ст. – поч. ХХІ ст.) / Л. Г. Боярова // Вісник Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Сер.: Філологія. – 2004. – № 631. – С. 75–78.
6. Буяльський Б. А. Як ми спілкуємося: Мовленнєвий етикет українського народу / Б. Я. Буяльський, А. В. Оверчук. – Вінниця, 2001.
7. Винницький В. Українська акцентна система: становлення, розвиток / В. Винницький. – Л., 2002.
8. Глушик С. В., Дияк О. В., Шевчук С. В. Сучасні ділові папери : Навч. посіб. / С. В. Глушик, О. В. Дияк, С. В. Шевчук. – К. : Арій, 2009.
9. Горбул О. та ін. Ділова українська мова / О. Горбул. – 3-є вид. – К., 2006.
10. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення : Навч. посібник / Т. Б. Гриценко. – Вінниця : Нова книга, 2003.
11. Гриценко Т. Б. Етика ділового спілкування : Навч. посіб. / Т. Б. Гриценко. – К., 2007.
12. Діденко А. Сучасне діловодство / А. Діденко. – К., 2000.
13. Ділова документація Гетьманщини ХVІІІ ст. Зб. документів / АН України, Ін-т укр. археол. та ін. : Упоряд., передмов. та комен. В. Й. Горобця; Вступ. С. Т. Панашенко. – К. : Наук. думка, 1993. – 392 с.
14. Дороніна М. Культура спілкування ділових людей / М. Дороніна. – К., 1998.
15. Зусін В. Я. Етика та етикет ділового спілкування / В. Я. Зусін. – К., 2005.
16. Іванишин В. Мова і нація / В. Іванишин. – Дрогобич : Відродження, 1994.
17. Коваль А. Ділове спілкування / А. Коваль. – К., 1992.
18. Козирський В. За правдиве назовництво українське / В. Козирський, В. Шендеровський. – К., 2003.
19. Кониський Г. Загальна філософія // Філософські твори : В 2-х т. – К., 1990. – Т. 1. – С. 43–474.
20. Кочан І. М. Динаміка і кодифікація термінів з міжнародними компонентами в сучасній українській мові / І. М. Кочан. – Л., 2004.
21. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура фахової мови : Навч. посіб. / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець. – К. : ВЦ «Академія», 2007.
22. Мацько Л. І. Українська мова. Сучасний довідник / Л. І. Мацько, О. М. Мацько, О. М. Сидоренко. – Х. : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2012. – 656 с.
23. Миронюк О. М. Історія українського мовного етикету. Звертання / О. М. Миронюк ; НАН України ; Ін-т української мови. – К., 2006.

24. Панько Т. І., Кочан І. М., Мацюк Г. П. Українське термінознавство : Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей. – Львів. : Світ, 1994.
25. Партико З. Загальне редагування / З. Партико. – Л., 2001.
26. Пилинський М. Мовна норма і стиль / М. Пилинський. – К., 1976.
27. Пономарів О. Культура слова / О. Пономарів. – К., 2002.
28. Пономарів О. Стилїстика сучасної української мови / О. Пономарів. – К., 2000.
29. Поповський А. М. Державність української мови: декларації і дійсність / А. М. Поповський // Зб. наук. пр. – Л., 2001. – С. 55–58.
30. Прислів'я та приказки: Взаємини між людьми / Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського АН УРСР. – К. : Наук. думка, 1991.
31. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування : Навч. посіб. / Я. Радевич-Винницький. – К. : Знання, 2006.
32. Сагач Г. М. Ділова риторика: мистецтво риторичної комунікації : Навч. посіб. / Г. М. Сагач. – 2003.
33. Томан І. Мистецтво говорити / Іржі Томан. – К., 1996.
34. Томан І. Як удосконалювати самого себе / Іржі Томан. – К. : Політвидав України, 1984. – С. 188–216.
35. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів / С. П. Бибик та ін. – 3-тє видання, випр. і допов. – К., 2002.
36. Хміль Ф. Ділове спілкування : Навчальний посібник / Ф. Хміль. – К. : ВЦ «Академвидав», 2004.
37. Жадан С. Ворошиловград. Чернівці: Видавець Померанцев Святослав, 2023. 552 с.
38. Жадан С. Месопотамія. Чернівці: Видавець Померанцев Святослав, 2023. 456 с.
39. Гурницька Н. Багряний колір вічності. Харків, КСД, 2023. 192 с.
40. Гурницька Н. Мелодія кави в тональності сподівання. Харків, КСД, 2023. 256 с.
41. Гурницька Н. Мелодія кави у тональності кардамону. Харків, КСД, 2023. 512 с.
42. Вишневецький Я. Л. Самотність у Мережі /переклад з польської. Харків: Видавництво «Ранок»: Фабула, 2022. 368 с.
43. Вишневецький Я. Л. Зміщення спектру /переклад з польської. Харків: Видавництво «Ранок»: Фабула, 2022. 448 с.
44. Краєвський М. Голова Мінотавра. Львів: Урбіно, 2020. 288 с. Lotman, Juri, Culture and Explosion, translated by Wilma Clark, edited by Marina Grishakova, Berlin: Mouton de Gruyter, 2009.
45. Курушина М. Назви готелів, ресторанів і продукції як "подвійні дзеркала" символів міста // У пошуках обличчя міста: Практики саморепрезентації міст України в індустріальну та постіндустріальну добу, колект. монограф./ Ред. кол.: Кравченко В. (заг. ред.), Посохов С. (заг. ред.), Куліков В., Любавський Р., Рачков Є. Міністерство освіти і науки України; Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. – Харків: Видавництво Точка, 2021. С. 398-408.
46. Курушина, М. Образи українських міст у наративах воєнного часу. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Історія», вип. 62, 2022, с. 181-202. DOI: <https://www.doi.org/10.26565/2220-7929-2022-62-08>.

Словники

1. Белей Л. Ім'я для дитини в українській родині : Словник-довідник / Л. Белей. – Ужгород, 1993. – 117 с.

2. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. / Сергій Іванович Головащук – К. : Рідна мова, 2000. – 351 с.
3. Жайворонок В. В. Велика чи мала літера? : Словник-довідник / Віталій Вікторович Жайворонок – К. : Наук. думка, 2004. – 204 с.
4. Ісат Ю. А. 2500. Чоловічі та жіночі імена : Походження, значення, вибір / Ю. А. Ісат. – Д. : ТОВ ВКФ «БАО», 2005. – 560 с.
5. Новий тлумачний словник української мови : у 4 т. / Укладачі: В. Яременко, О. Сліпушко. – К., 1998.
6. Сербенська О. Екологія українського слова. Практичний словник-довідник / О. Сербенська, М. Білоус. – Л., 2003.
7. Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П. Власні імена людей : Словник-довідник / Лариса Григорівна Скрипник, Ніна Пантелеймонівна Дзятківська. – К. : Наук. думка, 1996. – 336 с.
8. Словник-довідник слів із літерою г / Уклад.: М. Паночко. – Л. : Кальварія. 1999. – 46 с.
9. Словник-довідник сучасної української мови : Разом. Окремо. Через дефіс : Близько 60000 слів / Укладачі Т. К. Співак, О. О. Якименко. – Х. : ФОП Співак В. Л., 2009. – 528 с.
10. Словник синонімів української мови / Укладачі: А. Бурячок та ін. – К., 2000.
11. Словник труднощів української мови / За ред. Я. Ярмоленко. – К., 1989.
12. Українська літературна вимова і наголос : Словник-довідник. – К., 1973.
13. Український орфографічний словник: Близько 65000 слів / За ред. В. Русанівського; уклад.: В. В. Чумак та ін. 5-е вид., переробл. і доповн. – К., 2006.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Інтегрована лексикографічна система «Словники України» / Національна академія наук України. – Версія 1.03. – Український мовно-інформаційний фонд, 2003.
2. <http://velyka-chy-mala-litera.wikidot.com/>
3. <http://rodovyi-vidminok.wikidot.com/>
4. <http://www.madslinger.com/mova/pravopys-2007/>
5. <http://slovopedia.org.ua/35/53392-0.html>
6. <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
7. <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
8. <http://litton.org.ua/orfografiya/ochu-buti-gramotnim>
9. Словник новітніх термінів [Електронний ресурс]. – режим доступу до словн.: <http://mova.info/wordlist.aspx>.